

(مقاله پژوهشی)

تبیین کیفی زمینه‌ها و شرایط مشارکت دانشجویان دختر به ورزش همگانی (مطالعه موردی دانشگاه پیام‌نور کرمان)

کمال جوانمرد^{۱*} و علیرضا صنعت‌خواه^۲

چکیده

مطالعه زمینه‌های ورزش همگانی به دلیل موضوع پیشگیری از آسیب‌های فیزیولوژیکی، به‌ویژه فقر حرکتی و مشکلات روانی و آسیب‌های اجتماعی، بین جامعه دانشجویان دختر ضروری است. به همین دلیل، مطالعه‌ای با رویکرد کیفی و با بهره‌گیری از روش داده‌بنیاد انجام شد. هدف مطالعه تبیین کیفی زمینه‌ها و شرایط اجتماعی مؤثر مشارکت دانشجویان دختر دانشگاه پیام‌نور کرمان در ورزش همگانی در سال ۱۳۹۹ بوده و مشارکت‌کنندگان در پژوهش ۳۱ نفر از دانشجویان دختر مشغول به تحصیل در این دانشگاه بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند در دسترس انتخاب شدند. در این مطالعه، از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به‌منزله ابزار گردآوری داده‌ها استفاده شده است. برای رسیدن به معیار قابلیت اعتماد، از سه روش کنترل یا اعتباریابی توسط اعضا، مقایسه‌های تحلیلی و استفاده از تکنیک ممیزی بهره‌گرفته شده است. داده‌ها طبق رویه مبتنی بر نظریه زمینه‌ای در سه مرحله کدگذاری باز، انتخابی و گزینشی (محوری)، تجزیه و تحلیل شده‌اند. پس از تحلیل یافته‌های پژوهش، مقوله‌های بحران اقتصادی، حمایت اجتماعی و سرمایه اجتماعی به‌عنوان مهم‌ترین شاخص و شرایط علی، مدیریت شخص بر بدن، انتظارات فرهنگی، زیرساخت‌های ورزشی به‌عنوان شرایط و مؤلفه‌های مداخله‌گر، سبک زندگی سالم به‌منزله مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای، ایجاد زیرساخت‌ها، امنیت محیطی، انگیزه مسئولان به‌منزله عمل-تعامل‌ها در ورزش همگانی مشخص شده است. نتیجه این پژوهش ناظر بر این بود که مشارکت دختران در فعالیت‌های ورزشی و ورزش همگانی تحت‌تأثیر بستر فرهنگی و اجتماعی موجود شکل می‌گیرد و با ایجاد انگیزش اجتماعی و فرهنگی و ارتقای سطح آگاهی جامعه از فواید این ورزش، میزان مشارکت افزایش می‌یابد.

کلیدواژه‌ها

جامعه‌شناسی ورزش، توسعه ورزش همگانی، مشارکت، دانشجویان دختر، سرمایه اجتماعی

۱. استادیار جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی شهر قدس، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

javanmardkamel@yahoo.com

sanatkahalireza@yahoo.com

۲. استادیار جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی کرمان، کرمان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۳۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۲/۱۰

مقدمه و بیان مسئله

از گذشته‌های دور تا کنون، ورزش بخش مهمی از زندگی بشر را شکل داده و به گونه‌ای در زندگی بشر وجود داشته است (انور الخولی، ۱۳۹۷: ۵). در حال حاضر، ورزش ابزار مهمی در اختیار کشورها برای هدایت مردم به سوی اهداف از پیش تعیین شده است؛ به طوری که عمده‌ترین وسیله تربیت همگانی موجود در جامعه معاصر کنونی در کشورهای پیشرفته صنعتی، ورزش است (کشتی‌دار و همکاران، ۱۳۹۷). اهمیت ورزش همگانی سبب شده است توسعه آن به منزله یکی از اهداف مهم دولت‌ها مشخص شود (ویدوپ و همکاران^۱، ۲۰۱۸). به رغم فواید بسیار زیاد ورزش و فعالیت‌های بدنی برای انسان و جامعه، برخی از افراد گرایشی به انجام دادن فعالیت ورزشی ندارند که این موضوع می‌تواند به فقر حرکتی و بیماری‌های جسمانی و روانی و همچنین معضلات و آسیب‌های متنوع اجتماعی منجر شود. از سوی دیگر، چالش در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در جوامع امروزی، رواج فرهنگ بی‌حرکی و راحت‌طلبی در سبک زندگی آپارتمان‌نشینی از دیگر آسیب‌هاست (وفایی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۷)؛ به گونه‌ای که زندگی در دنیای امروز ابتکار عمل سریع را از انسان گرفته و او را دچار فقر حرکتی کرده که این فقر حرکتی مشکلات متعدد جسمی، روانی و اجتماعی را برای او پدید آورده است (نورگس، ۲۰۱۱: ۷۶). یکی از راهکارهای از بین بردن یا پیشگیری از فقر حرکتی و برخورداری از بدنی سالم ورزش است، زیرا آدمیان در همه دوران به بدن اهمیت می‌دادند (بروتون، ۱۳۹۲: ۱۲). پس اوقات فراغت و تفریح را می‌توان نوعی حق، مزیت و تجربه تندرستی در نظر گرفت. اگر مردم جایگاه‌هایی برای بازی نداشته باشند، یا سازمان‌هایی مانند دولت فضاهایی را برای تفریح عمومی مهیا نکنند، دنیا به مکان افسرده‌کننده‌ای تبدیل می‌شود (چگایل، ۲۰۱۰؛ به نقل از وفایی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۷). بنابراین، در تعریف ورزش همگانی می‌توان به این نکته اشاره کرد که این نوع ورزش در واقع انجام دادن مجموعه‌ای از فعالیت‌های ورزشی ساده، کم‌هزینه، غیررسمی، فرح‌بخش و بانشاط‌اند که امکان شرکت در آن‌ها برای همه افراد وجود دارد (اسکیل، ۲۰۱۴: ۱۷۲).

ورزش همگانی نیز شکلی از فعالیت‌های جسمانی یا حضور منظم در فعالیت‌های جسمانی است که موجب تندرستی و سلامت بدنی و روانی، گذران اوقات فراغت می‌شود، روابط اجتماعی را شکل می‌دهد و به پدید آمدن نتایج مثبت منجر می‌شود (دو فرانس، ۱۳۸۵: ۷). کمیته پیشرفت ورزش شورای اروپا ورزش همگانی را به منزله یک عبارت و فراهم کردن فرصت‌هایی برای افراد علاقه‌مند به ورزش کردن در زمان اوقات فراغت جهت مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، بدون هیچ‌گونه محدودیت ناشی از وضعیت اجتماعی، نژادی و معلولیت تعریف کرده و شعار ورزش برای همه را مطرح کرد (انور الخولی، ۱۳۹۷: ۸۶). آنچه از این تعریف استنباط می‌شود این است که همه افراد باید از ورزش کردن بهره‌مند شوند و ورزش حق همه افراد است

1. Widdop, King, Parnell, Cutts & Millward

(زوربا، ۲۰۱۲؛ به نقل از: کشتی‌دار و همکاران، ۱۳۹۷). فواید بی‌شمار جسمانی و روانی ورزش همگانی سبب شده تلاش جهت توسعه آن در جوامع مختلفی انجام شود (دارسی و همکاران، ۲۰۱۷) و از طرف دیگر، ورزش همگانی به‌واسطه بهبود مشارکت ورزشی افراد، سایر جنبه‌های مهم ورزشی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (نوذری و همکاران، ۱۳۹۹). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد دولت‌ها باید گسترش ورزش همگانی را سرلوحه برنامه‌های درازمدت خود قرار دهند؛ در غیر این صورت، باید در انتظار آمارهای نگران‌کننده بیماری‌ها، غیبت از کار بر اثر بیماری‌های ناشی از کم‌تحرکی، افزایش مرگ‌ومیر و کاهش سطح بهداشت عمومی باشند (رضوی و افشاری، ۱۳۹۸). اهمیت مشارکت ورزشی به این امر منجر شده که چالش‌ها، هزینه‌ها و منابع گسترده‌ای در سطح جهان جهت توسعه آن ایجاد شود (ویدوپ و همکاران، ۲۰۱۸). از سوی دیگر، در جهت توسعه مشارکت ورزشی، نیاز است افراد آگاهی لازم در خصوص محیط، ماهیت ورزش، فعالیت‌های ورزشی برنامه‌ریزی‌شده و همچنین گروه‌های اجتماعی موجود در ورزش را داشته باشند. به عبارتی، انتظار می‌رود با ایجاد بستری مناسب جهت بهبود و ارتقای سطح مشارک همگانی، آنان را به صورت عمیق به ورزش وارد کرد (نوذری و همکاران، ۱۳۹۹).

مطالعه و بررسی ورزش همگانی دختران با توجه به اینکه طیف گسترده‌ای از جمعیت جامعه مربوط به این طیف گسترده در کشور است، امری ضروری به نظر می‌رسد. (براساس گزارش مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت علوم در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ جمعیت دانشجویی زنان کشور یک میلیون و ۶۰۴ هزار و ۴۵۷ نفر معادل ۴۷٫۶ درصد جمعیت دانشجویی کشور بوده است).^۱ براساس گزارش سایت فدراسیون ورزش همگانی، ۶۴ درصد زنان به ورزش کم‌تحرک و کم‌توجه‌اند؛ به‌طوری‌که ۱۰ میلیون دختر ۱۸ تا ۴۰ سال از فقر حرکتی رنج می‌برند. در حال، ایران با ورود به دوران جدید و همچنین با ورود دختران به بازار کار و اشتغال و مشارکت‌های اجتماعی و مدنی جامعه وارد مرحله تازه‌ای از دوران جدید شده و به مرور در حال طی تحولات است (مهرآئین، ۱۳۹۵: ۲۸).

شهر کرمان نیز از شهرهایی است که گذار از جامعه سنتی به جدید را با سرعت سپری می‌کند. در این میان، یکی از موضوعات مهم مرتبط با مشارکت دختران در ورزش همگانی، که مستلزم مطالعه و بررسی است و در پژوهش‌های پیشین چندان مورد توجه قرار نگرفته است، کشف درک معنایی و تفسیر ایشان و چگونگی معنابخشی آن‌ها به پدیده مشارکت در ورزش همگانی به منظور ارائه توصیفی دقیق و عمیق از این درک و تفسیر است. در همین زمینه، پژوهش حاضر با مدنظر قرار دادن دانشجویان دختر دانشگاه پیام‌نور کرمان به‌عنوان جامعه مطالعه‌شده متمرکز شده و از سوی دیگر، تلاش می‌نماید با واکاوی نظام معنایی این افراد از طریق کنکاش در تجربه درونی آن‌ها عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مؤثر بر مشارکت در

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به فصل‌نامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، س ۲۷، ش ۱۰۱، ۱۴۰۰.

ورزش همگانی را در دانشجویان دختر این دانشگاه شناسایی کند و از این طریق، تحلیل و تفسیر جامعی از آن در بستر مطالعه شده ارائه دهد. دلیل انتخاب دانشگاه پیام‌نور کرمان این است که این دانشگاه به‌عنوان یک واحد دانشگاهی جامع، طیفی گسترده را از رشته‌های دانشگاهی از مقاطع مختلف تحصیلی و از جمله گرایش‌های مختلف تحصیلات تکمیلی در خود جای داده است و باعث شده دانشجویان از سراسر استان و استان‌های هم‌جوار به منظور تحصیل این دانشگاه را انتخاب کنند و این موضوع بستر مناسبی را جهت مطالعه موضوع پژوهش در اختیار پژوهش‌گر قرار داده است.

اهداف

هدف اصلی این مطالعه کیفی، کشف نظام معنایی دانشجویان دختر دانشگاه پیام‌نور کرمان در خصوص پدیده مشارکت در ورزش همگانی با اتخاذ رویکرد تفسیری و نگاه از درون^۱ به منظور ارائه الگوی پارادایمی داده‌بنیاد زمینه‌های اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر مشارکت دانشجویان دختر در ورزش همگانی است. به عبارت دقیق‌تر، نظریه قائم به ذات^۲ مربوط به این پدیده در بستر مطالعه شده است.

همسو با هدف ذکر شده، سؤالات اصلی پژوهش را می‌توان این‌گونه برشمرد:

۱. درک و برداشت دانشجویان دختر از پدیده مشارکت در ورزش همگانی چیست و نظام معنایی آن‌ها پیرامون چه مفاهیمی شکل گرفته است؟
۲. راهبردها یا عمل-تعامل دانشجویان در خصوص پدیده مشارکت در ورزش همگانی در بستر مطالعه شده چگونه است؟
۳. شرایط یا عوامل علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر شکل‌دهنده به نظام معنایی دانشجویان دختر در این خصوص کدام است؟
۴. پیامدهای راهبردها یا عمل-تعامل دانشجویان در خصوص پدیده مشارکت در ورزش همگانی کدام است؟
۵. بر مبنای چه مفهوم مرکزی می‌توان نظام معنایی دانشجویان دختر در خصوص مشارکت در ورزش همگانی و همچنین عوامل مرتبط با آن را در بستر مطالعه شده تفسیر و تحلیل کرد؟

---

1. Emic
2. Substantive

ادبیات تحقیق

در حوزه جامعه‌شناسی ورزش، تألیفات و تحقیقات متعددی انجام شده؛ مانند کتاب *جامعه‌شناسی ورزش* نوشته ژاک دو فرانس، کتاب *جامعه و ورزش* اثر امین انور الخولی یا *جامعه‌شناسی بدن* نوشته بروتون که در توسعه این حوزه نقش مؤثری داشته‌اند. از جمله مطالعات داخلی هم می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

وفایی‌مقدم و همکاران (۱۳۹۷) در بررسی عوامل توسعه ورزش همگانی براساس نظریه داده‌بنیاد و با توجه به برنامه‌های کلانی که در کشور در سالیان اخیر در حوزه ورزش همگانی انجام شده است، به این نتیجه رسیدند که تغییر چشمگیری در افزایش مشارکت شهروندان مختلف کشور روی نداده است. کشتی‌دار، صاحبکاران، رضوی و کلاشی (۱۳۹۷) در شناسایی و مدل‌سازی راهکارهای توسعه ورزش‌های همگانی بین دانشجویان دختر دانشگاه بیرجند اشاره کردند که با نهادینه‌سازی فرهنگ ورزش همگانی، طراحی برنامه‌های تفریحی و ورزشی و حمایت مالی از ورزش همگانی دانشجویان، در جهت توسعه ورزش همگانی میان دانشجویان می‌توان گام برداشت. نوذری، عربی و علم (۱۳۹۹) در ارائه مدل عوامل مؤثر بر بهبود رفتار مطلوب اجتماعی زنان با تأکید بر ورزش همگانی، به این نتیجه رسیدند که جهت بهبود رفتار مطلوب اجتماعی زنان با تأکید بر ورزش همگانی، عوامل انگیزشی، احساسی، اجتماعی، فردی، دانشی و فرهنگی به صورت معناداری تأثیرگذارند. در این بین، عوامل دانشی بیشترین تأثیر را دارد. ندایی، حسن‌پور و قصابی (۱۳۸۸) در تحلیل راهبردی و مقایسه ورزش همگانی بانوان شاغل و غیرشاغل شهر قم به این نتیجه رسیدند که از دیدگاه زنان مطالعه‌شده کم‌هزینه‌بودن ورزش همگانی نسبت به ورزش قهرمانی مهم‌ترین قوت و توجه کمتر به ورزش همگانی بانوان نسبت به آقایان مهم‌ترین ضعف بوده است. طاهرزاده و همکاران (۱۳۹۹) در ارائه مدل پارادایمی توسعه ورزش همگانی دانشگاه آزاد اسلامی به این نتیجه رسیدند که بهبود نگرش و آگاهی، افزایش انگیزه و افزایش نشاط و شادابی می‌تواند باعث جلب مشارکت دانشجویان، کارکنان و اعضای هیئت‌علمی در فعالیت‌های ورزش همگانی دانشگاه شود. فراهانی، قلی‌زاد و هنری (۱۴۰۰) در تحلیل محتوای مطبوعات ورزشی با رویکردی بر ورزش همگانی به این نتیجه دست یافته‌اند که متأسفانه در میان مطبوعات ورزشی مشارکت در ورزش همگانی جایگاه درخور توجهی ندارد و بیشتر موضوعات ورزشی در این مطبوعات به ورزش فوتبال اختصاص دارد. الجیوارسی و همکاران (۲۰۲۱) در بررسی ورزش همگانی و عوامل مؤثر بر آن به این نتیجه رسیدند که اگر مشارکت در ورزش همگانی به‌منزله عنصری مهم در زندگی افراد بدل شود، به شکل یک برند یا یک برچسب مثبت در زندگی افراد خود را نشان می‌دهد که افراد برای به‌دست‌آوردن آن باهم رقابت می‌کنند. لایو^۱ (۲۰۲۱) در پژوهش خود بر روی مشارکت در ورزش همگانی به این نتیجه رسید که یکی از

عوامل مؤثر بر مشارکت در ورزش همگانی، نبود امکانات ورزشی است. نتایج پژوهش او نشان می‌دهد که از طریق نرم‌افزارهای آنلاین که سرعت و میزان کالری افراد را می‌سنجند، می‌توان انگیزه‌ای برای شرکت‌های تجاری ورزشی ایجاد کرد که از مشارکت ورزشی افراد بهره‌مند شوند. سونگکویی^۱ (۲۰۲۱) نیز به نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در گرایش شهروندان به ورزش اشاره می‌کند و معتقد است از طریق سرمایه‌گذاری در اپلیکیشن‌های ورزش می‌توان انگیزه مناسبی در شهروندان برای ورزش ایجاد کرد. اودانی و همکاران^۲ (۲۰۱۸) در پژوهش خود با عنوان نگرش به استفاده از دخانیات بدون دود در تمام اماکن ورزشی عمومی در میان بزرگسالان ایالات متحده به این نتیجه می‌رسند که سه‌پنجم مصرف‌کنندگان فعلی محصولات دخانیات، با استفاده از سیگارهای الکترونیکی بدون دود در همه مکان‌های ورزشی عمومی مخالفانند. سیاست‌های کامل بدون دخانیات در اماکن ورزشی، که منع استفاده از انواع توتون و تنباکو را دارد، می‌تواند به کاهش مقبولیت اجتماعی استفاده از این وسایل کمک کند. به نظر کونگ و تیلور (۲۰۱۴)، حمایت اجتماعی از سوی خانواده، دوستان و حتی دیگران یا دولت در گرایش به ورزش اهمیت بالایی دارد. می‌توان ادعا کرد هنگامی که خانواده هزینه‌های لازم برای فرزند یا فرزندان را تهیه و از اهداف آنان پشتیبانی به عمل آورد، در دسترس داشتن دوستانی که در فعالیت‌های اوقات فراغت با فرد سهیم‌اند در کنار تشویق دولت به ورزش همگانی نقش مهمی در ارتقای سطح مشارکت افراد در ورزش همگانی دارد. طبق نظریه کوب، ۱۹۷۶، هرچه فرد حمایت دیگران را بیشتر درک نماید، آسیب‌پذیری وی در برابر استرس‌های محیطی کمتر و حمایت اجتماعی موجب این احساس در افراد می‌شود (کوب، ۱۹۷۶؛ به نقل از غلامپور گالشکلومی و همکاران، ۱۳۹۹).

بنابراین، مطالعات انجام‌شده در داخل و خارج از کشور بیانگر آن است که مشارکت دختران در ورزش همگانی مزایای متعددی برای جامعه به همراه خواهد داشت؛ به طوری که کشتی‌دار و همکاران (۱۳۹۷) مهم‌ترین عوامل مؤثر در مشارکت دانشجویان دختر در ورزش همگانی را نهاده‌سازی فرهنگ ورزش همگانی و حمایت مالی مسئولان از این ورزش می‌دانند. نوذری و همکاران (۱۳۹۹) عوامل دانشی را مهم‌ترین عامل و حسن‌پور و قصابی (۱۳۸۸) کم‌هزینه‌بودن را قوت و بی‌توجهی مسئولان را از قوت مشارکت در ورزش همگانی بانوان دانسته‌اند. طاهرزاده و همکاران (۱۳۹۹) هم در این میان عواملی مثل بهبود نگرش و آگاهی همچنین افزایش انگیزه، نشاط و شادابی را از متغیرهای تأثیرگذار معرفی کرده‌اند. فراهانی و همکاران (۱۴۰۰) بی‌توجهی مسئولان به ورزش همگانی را از عوامل مهم عدم مشارکت بانوان در این ورزش می‌دانند. در مطالعات خارجی هم الجیوارسی و همکاران^۳ (۲۰۲۱) معتقدند ورزش همگانی باید به منزله عنصر مهمی در زندگی مورد توجه خانواده‌ها قرار گیرد. لایو (۲۰۲۱) هم معتقد است استفاده از امکانات

1. Songkui

2. Odani, flaherty et all

3. Alguacil,Nunez-pomar et all

نرم‌افزاری آنلاین می‌تواند میزان مشارکت را ارتقا بخشد. سونگکویی (۲۰۲۱) شبکه‌های اجتماعی مجازی و اپلیکیشن‌های ورزشی را از عوامل مؤثر در این زمینه می‌داند. در هر حال، با توجه به موارد یادشده و اهداف تحقیق از عواملی مثل: اعتمادسازی، انگیزشی، رسانه‌های جمعی، شبکه‌های اجتماعی و مجازی، افزایش آگاهی بانوان از فواید ورزش، توسعه زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی به‌ویژه در پارک‌ها و متغیرهای دیگری به‌عنوان عوامل تأثیرگذار در ارتقای مشارکت دختران دانشجو در ورزش همگانی استفاده شده است.

چارچوب مفهومی تحقیق

واقعیت اجتماعی که در خصوص مشارکت در ورزش همگانی باید به آن توجه شود سبک زندگی و عادت‌واره است (دوفرانس، ۱۳۸۵: ۴۸). با توجه به این مفهوم، باید به این سؤال پاسخ داد که چه عواملی باعث می‌شوند رژیم غذایی و ورزش در زندگی شهروندان جایگاهی داشته باشد و مردم ترجیح دهند که به جای به‌کارگیری عواملی که مضر سلامتی ایشان است (از جمله رعایت نکردن رژیم غذایی، کشیدن سیگار و قلیان، مصرف مواد مخدر و...)، ورزش و فعالیت‌های بدنی را سرلوحه زندگی خویش قرار دهند. مهم‌تر از همه اینکه چه عواملی باعث می‌شود افراد سبک زندگی خویش را براساس سبک زندگی ورزش‌محور قرار دهند؟ مفهوم سبک زندگی ورزش‌محور، در تعریفی که مورد توجه ماست، از ورزش حرفه‌ای فاصله می‌گیرد و به شیوه‌هایی اشاره دارد که شهروندان در خصوص حفظ سلامت خود، به ورزش و ورزش همگانی متمایل می‌شوند. در این زمینه، طبق دیدگاه گافمن، بین «خود اجتماعی» یا «هویت اجتماعی» با «خود واقعی» فاصله وجود دارد (به نقل از فاتحی و اخلاصی، ۱۳۸۷). افراد در هنگام کنش متقابل می‌کوشند جنبه‌ای از خود را نمایش دهند که مورد پذیرش دیگران باشد. دیگران می‌توانند در خصوص تناسب اندام و مدیریت شخص بر بدن خود نیز قضاوت کنند. آن‌ها می‌توانند در خصوص میزان اهمیت سلامتی، رژیم غذایی و تناسب اندام برای فرد نیز قضاوت کنند. این قضاوت‌ها می‌تواند با انتظاراتی از فرد در خصوص مدیریت صحیح بر بدنش، از سوی دیگران مطرح شود. از طرف دیگر، با توجه به دیدگاه جامعه‌شناس معاصر، گیدنز، می‌توان اظهار داشت که این قضاوت‌ها و انتظارات در مسیر تکامل جوامع و با پیوستن جوامع به فرایند جهانی‌شدن، به گونه مؤثرتری بر شهروندان در جوامع گوناگون اعمال می‌شوند (مهرآئین ۱۳۹۵: ۱۳۹). توجه مردم کشورهای پیشرفته و تبلیغات آن‌ها در راستای تناسب اندام و ورزش در قالب فیلم‌ها و سریال‌ها و به‌طور کلی از طریق رسانه‌های همگانی به کشورهای در حال توسعه نیز رخنه خواهد کرد و ابتدا اقشار بالایی جامعه را در این خصوص آگاه و حساسیتی در آن‌ها برانگیخته خواهد کرد و پس از آن فرایند ذکرشده به اقشار پایین نیز خواهد رسید. با وجود این، شکل‌گیری سبک زندگی ورزش‌محور تحت تأثیر اوضاع و احوالات اجتماعی و اقتصادی، فشارهای گروه،

مدل‌های رفتاری فرد نیز قرار دارند (کاکرهام^۱، ۲۰۰۷). از دیدگاه اصحاب علوم اجتماعی، یکی از شاخص‌های توسعه و پیشرفت جوامع توجه به ورزش، به‌ویژه ورزش همگانی، است و از آنجا که زنان نیمی از جمعیت کشورها را تشکیل می‌دهند، بدون توجه به بانوان و ورزش همگانی آن‌ها فرایند توسعه میسر نخواهد بود (زاجاکوف^۲، ۲۰۰۶)؛ هرچند زنان با مشکلات و نابرابری‌هایی مانند دسترسی نداشتن به امکانات و مجموعه‌های ورزشی، نبود آموزش‌های تخصصی، تنش در ایفای نقش‌های متعدد خانوادگی مواجه‌اند (هیلدینگ^۳، ۲۰۰۶). به اعتقاد برخی دیگر از جامعه‌شناسان، زنان از فرصت‌های برابر با مردان جهت شرکت در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی محروم‌اند (پالم^۴، ۲۰۰۰). محدودیت‌هایی همچون ساختاری و مدیریتی، مالی، اجتماعی و فرهنگی (گوئی^۵، ۲۰۰۷).

روش پژوهش

بنا به موضوع و پیشینه مطالعاتی، روش استفاده‌شده در این پژوهش نظریه زمینه‌ای^۶ است. این روش به‌منزله یکی از روش‌های اصلی پژوهش کیفی است. رویکرد نظریه زمینه‌ای استفاده‌شده در این پژوهش سیستماتیک یا نظام‌مند^۷ است. در این رویکرد، پژوهش‌گر به صورت نظام‌مند به دنبال توسعه نظریه‌ای است که به تبیین فرایند، کنش و تعامل در موضوع مطالعه‌شده خود بپردازد (ایمان، ۱۳۹۱: ۱۴۸). به عبارت دیگر، در این رویکرد، پژوهش‌گر از طریق عمل نظام‌مند پژوهش معانی موجود در داده‌ها را کشف و طی مراحل کدگذاری معانی کشف‌شده را در ظرف‌های مقوله‌ای تا حدی از قبل مشخص می‌ریزد و مدل پارادایمی و در سطوح بالاتر نظریه محدود به واقعیت خاص را ارائه می‌دهد (حیدری و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۲).

جامعه آماری و روش نمونه‌گیری: درخصوص روش نمونه‌گیری، در ابتدا با توجه به حساسیت موضوع پژوهش و دشواری دسترسی به نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری هدفمند در دسترس استفاده شد. سپس نمونه‌گیری نظری در جهت کمک به پیدایش نظریه زمینه‌ای راهنمای ادامه روند پژوهش بوده است. جریان پژوهش به نحوی پیش رفت که در مصاحبه نفر بیست و نهم به اشباع نظری دسترسی پیدا شد، اما برای اطمینان هرچه بیشتر از پدید نیامدن مقوله جدید، مصاحبه‌ها تا مصاحبه نفر سی و یکم پیش رفت. مشارکت‌کنندگان در پژوهش شامل ۳۱ نفر از دانشجویان دختر دانشگاه پیام‌نور کرمان در سال ۱۳۹۹ هستند.

ابزار و شیوه گردآوری داده‌ها: ابزار استفاده‌شده در پژوهش مصاحبه است. مصاحبه‌ها با در

1. Cockerham
2. Zajacov
3. Hilding
4. Palm
5. Gui
6. Grounded Theory
7. systematic approach

نظر گرفتن اصول حرفه‌ای و اخلاقی و همچنین رضایت مشارکت‌کنندگان در تحقیق به صورت مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند در زمانی بین ۱ تا ۲ ساعت صورت گرفته است. هم‌زمان با مصاحبه، پاسخ‌های ارائه‌شده فیش‌برداری و یادداشت شدند و پس از انجام‌دادن مصاحبه مجدداً مورد بازنویسی دقیق با شرح جزئیات قرار گرفتند.

روش پردازش داده: اطلاعات و داده‌های لازم با استفاده از تکنیک مصاحبه آزاد و عمیق جمع‌آوری شدند که در نهایت با استفاده از مقایسه‌های ثابت^۱ و کدگذاری نظری^۲ (کدگذاری باز^۳، محوری^۴، گزینشی^۵) تجزیه و تحلیل شدند. در خصوص اعتبار^۶ و پایایی^۷ پژوهش کیفی، اتفاق نظری نظری بین پژوهش‌گران وجود ندارد و برخی اندیشمندان از مفاهیمی شبیه پژوهش‌های کمی استفاده کرده‌اند (ایمان، ۱۳۹۱: ۱۵۲). از طرف دیگر، می‌توان گفت که در پژوهش‌های کیفی، وسیله اندازه‌گیری خود پژوهش‌گران هستند؛ پس در اعتبار آنان نیز باید مهارت، دقت و صلاحیتشان در نظر گرفته شود (پاتن، ۲۰۰۲: ۹۴). در پژوهش پیش رو، برای رسیدن به معیار پایایی، از سه تکنیک در پژوهش‌های کیفی بهره گرفته می‌شود که بدین قرارند:

۱. کنترل یا اعتباریابی توسط اعضا: در این روش از مشارکت‌کنندگان (دانشجویان) خواسته شد یافته‌های کلی را ارزیابی کنند و در مورد صحت آن نظر دهند. در واقع، اعتبارسنجی توسط اعضا زمانی رخ می‌دهد که پژوهش‌گر نتایج میدانی را به اعضا، جهت دستیابی به قضاوت آنان برگرداند. پژوهشی از اعتبار اعضا برخوردار است که اعضا یا مشارکت‌کنندگان (به‌وسیله ارائه مفاهیم، مقوله‌ها و روابط آنها به مشارکت‌کنندگان و تأیید کلی یافته‌ها از سوی آنها و بعضاً اصلاحات جزئی بر مبنای نظرات نهایی مشارکت‌کنندگان) کمک کنند (کراسول: ۲۰۰۷). پژوهش‌گر برای صحت و سقم اطلاعات به دست آمده بعد از انجام تحلیل و ارائه یک نتیجه‌گیری کلی، بار دیگر به میدان پژوهش رفت تا اطلاعات به دست آمده را با افراد مطالعه‌شده در میان بگذارد. بعد از ارائه نتیجه‌گیری پژوهش، بیشتر افراد با نتایج پژوهش موافق بودند.

۲. مقایسه‌های تحلیلی: در این روش، به داده‌های خام رجوع شد تا ساخت‌بندی نظریه با داده‌های خام مقایسه و ارزیابی شود.

۳. استفاده از تکنیک ممیزی: در این زمینه، چند متخصص به جهت چنبدبندی بودن موضوع (دو نفر دکتری جامعه‌شناسی و یک نفر دکتری روان‌شناسی) بر مراحل مختلف کدگذاری، مفهوم‌سازی و استخراج مقولات نظارت داشتند. همچنین، در پژوهش پیش رو، به منظور

1. fixed comparison
2. theoretical coding
3. open coding
4. axial coding
5. selective coding
6. validity
7. reliability

سنجش روایی از تکنیک مقایسه‌های تحلیلی بهره گرفته شده است. از طرف دیگر، در این پژوهش تلاش شده با توصیف کامل زمینه، پیش‌فرض‌ها و شرایط پژوهش و ارائه جزئیات کامل در مورد نکات اساسی آن، موجب افزایش قابلیت انتقال شود تا برای کسانی که می‌خواهند یافته‌های پژوهش را به زمینه متفاوتی انتقال دهند، این امکان به وجود آید و پژوهش‌گران دیگر بتوانند در مورد معقول بودن این انتقال قضاوت کنند. البته در مطالعات کیفی، به جای پایایی، مفهوم قابلیت اطمینان مطرح می‌شود؛ به این معنا که پژوهش‌گر به جای اینکه بخواهد افراد در شرایط مشابه به همان نتایج برسند، در پی آن است که خواننده متقاعد شود با توجه به فرایند طی شده در پژوهش، یافته‌ها از قابلیت اطمینان برخوردارند.

همچنین، در پژوهش حاضر، برای قابل ردیابی بودن فرایند پژوهش و برای اینکه امکان بازرسی و کنترل قابلیت اطمینان پژوهش برای افراد خارج از پژوهش نیز فراهم شود، جزئیات مربوط به چگونگی گردآوری داده‌ها و نحوه تصمیم‌گیری‌ها، تفسیرها و تحلیل‌های طی شده در فرایند پژوهش به‌عنوان جای پای برای حسابرسی تهیه و نگهداری شده و توسط متخصصانی خارج از پژوهش مرور و بازرسی شده است.

یافته‌های پژوهش

هدف این پژوهش کیفی مطالعه جامعه‌شناختی مؤلفه‌ها و زمینه‌های اجتماعی مؤثر بر مشارکت در ورزش همگانی بین دانشجویان دختر دانشگاه پیام‌نور با استفاده از استراتژی نظریه داده‌بنیاد است. با توجه به این نکته که کدگذاری مهم‌ترین روش و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها در نظریه زمینه‌ای است، فرایند کدگذاری با استفاده از روش کدگذاری باز در وهله اول آغاز می‌شود. این مرحله که اولین قدم از تجزیه و تحلیل نظری به سمت اکتشاف مقولات و ویژگی‌های آنان است با استفاده از در نظر گرفتن واحد کدگذاری جمله‌به‌جمله به انجام رسیده است که طی آن به توصیفی از داده‌ها دسترسی پیدا شده است. با ظاهر شدن مفاهیم حاصل از کدگذاری خط‌به‌خط داده‌های پژوهش، نوبت به کدگذاری محوری می‌رسد که با استفاده از آن مفاهیم به دست آمده در جریان کدگذاری باز به زیرمقوله‌های مربوط به داده‌ها پیوند داده شدند و در ادامه زیرمقولات به مقولات عمده مرتبط شدند. در ادامه فرایند کدگذاری محوری، مقولات کلی به دست آمده در جریان کدگذاری باز در قالب چارچوب مدل پارادایمی تنظیم شدند که این مدل به موقعیت‌ها، زمینه‌ها، استراتژی‌ها و پیامدهای مشارکت دانشجویان در ورزش همگانی می‌پردازد. در نهایت، در مرحله کدگذاری انتخابی، مقوله هسته انتخاب شد و با استفاده از تکنیک داستان‌پردازی به‌طور منظم با سایر مقوله‌ها پیوند داده شد (شرح خط داستان در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری). در این قسمت، همه مقولات پیرامون یک مقوله هسته یک‌پارچه شدند و مقولاتی که به تشریح بیشتری نیاز داشتند با در نظر گرفتن نقش آن مقوله در خط داستان با جزئیات بیشتری شرح داده شدند. با انجام دادن کدگذاری باز در حین جمع‌آوری

داده‌ها ۳۲ مقوله اصلی به دست آمد. با انجام دادن کدگذاری محوری زیرمقوله‌ها به یکدیگر و همچنین به مقوله‌های عمده ربط یافتند و همچنین نوع مقوله‌ها از حیث علی، فرایندی و پیامدی مشخص شدند. مشخصات مشارکت‌کنندگان پژوهش در جدول ۱ ذکر شده است.

جدول ۱. مشخصات مشارکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	سن	وضعیت تأهل	مقطع تحصیلی	وضعیت اشتغال
۱	۲۵	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۲	۲۸	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۳	۱۹	مجرد	کارشناسی	بیکار
۴	۳۸	مجرد	دکتری	شاغل
۵	۳۹	متاهل	کارشناسی	بیکار
۶	۲۲	مجرد	مهندسی	بیکار
۷	۲۸	مجرد	مهندسی	بیکار
۸	۳۹	متاهل	کارشناسی	-
۹	۴۰	مجرد	کارشناسی	شاغل
۱۰	۲۷	مجرد	پزشکی	شاغل
۱۱	۳۵	مجرد	کارشناسی ارشد	شاغل
۱۲	۳۲	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۱۳	۳۶	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۱۴	۱۹	مجرد	کارشناسی	بیکار
۱۵	۲۱	مجرد	کارشناسی	بیکار
۱۶	۲۵	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۱۷	۳۲	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۱۸	۳۵	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۱۹	۱۹	مجرد	کارشناسی	بیکار
۲۰	۲۱	مجرد	کارشناسی	بیکار
۲۱	۳۱	مجرد	کارشناسی	شاغل
۲۲	۲۹	مجرد	کارشناسی	بیکار
۲۳	۳۸	متاهل	دکتری	شاغل
۲۴	۲۵	مجرد	مهندسی	بیکار
۲۵	۱۹	متاهل	کارشناسی	بیکار
۲۶	۲۴	مجرد	کارشناسی	بیکار
۲۷	۴۵	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۲۸	۲۹	مجرد	کارشناسی	شاغل
۲۹	۳۱	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل
۳۰	۳۷	مجرد	کارشناسی ارشد	شاغل
۳۱	۳۲	متاهل	کارشناسی ارشد	شاغل

مقولات و زیرمقولات عمده به دست آمده از روند پژوهش به شرح ذیل است:

شرایط علی

شرایط علی یا سبب ساز معمولاً آن دسته از رویدادها و وقایع اند که بر پدیده‌ها اثر می‌گذارند (استراوس و کوربین، ۲۰۱۴؛ به نقل از اکبری و صفری، ۱۳۹۷) در پژوهش حاضر، شرایط علی عواملی هستند که به مشارکت دانشجویان در ورزش همگانی منجر می‌شود. بنا به تفسیر افراد مطالعه شده می‌توان به: رفع بحران اقتصادی و مشغله‌های زندگی، سرمایه اجتماعی ورزش محور، سرمایه فرهنگی ورزش محور و نگاه جنسیتی به ورزش به منزله مهم‌ترین عواملی که بر مشارکت اجتماعی دختران دانشجو مؤثرند اشاره کرد (دیگر عوامل اکتشافی در جدول ۲ مشخص شده است).

جدول ۲. شرایط علی - مفاهیم، مقوله‌های فرعی و اصلی

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
آپارتمان نشینی، بی‌حرکی، بی‌انگیزگی، خستگی و بی‌حوصلگی / احساس تنهایی و بی‌حوصلگی / بی‌انگیزگی	فرهنگ آپارتمان نشینی	فرهنگ بی‌حرکی
مشکلات زندگی، مسائل اقتصادی، گرفتاری‌های روزمره، نداشتن اوقات فراغت، چندین شیفت کاری	مشکلات و مشغله‌های زندگی	بحران اقتصادی و مشغله‌های زندگی
مشکلات عدیدة جسمانی: معلولیت / آرتروز، پادرد، کمردرد و دیگر مشکلات جسمی	مشکلات جسمی	معلولیت جسمانی
حمایت اجتماعی: تشویق خانواده و دوستان / تشویق هم‌کلاسی‌ها و همکاران / تشویق همسر / حمایت مالی دوستان، حمایت معنوی دوستان، تشویق دوستان برای عضویت در باشگاه‌های ورزشی، تشویق دوستان برای حفظ تناسب اندام	تشویق و حمایت اطرافیان	تشویق و حمایت اجتماعی
نقش رادیو و تلویزیون / رسانه‌های همگانی / شبکه‌های مجازی / فیلم‌های تبلیغاتی / نمایش حرکات ورزشی در فیلم‌ها و سریال‌ها	حمایت رسانه‌ای	
عضویت در گروه‌های ورزشی، پیاده‌روی، کوه‌نوردی، گروه‌های ورزشی در پارک‌ها و گروه دوچرخه‌سواری	عضویت در گروه‌های ورزشی	سرمایه اجتماعی ورزش محور
اعتماد به دوستان ورزشکار، اعتماد به گروه‌های ورزشی، اعتماد به فضاهای ورزشی	اعتماد به گروه‌های ورزشی	
مطالعه روزنامه‌های ورزشی / مجلات ورزشی / سایت‌های ورزشی / عضویت در شبکه‌های مجازی با موضوعیت ورزش / مشاهده آموزش‌های ورزشی در رسانه‌ها / تماشای مسابقات ورزشی / کسب آگاهی در ورزش	فرهنگ ورزشی	سرمایه فرهنگی ورزش محور
آگاهی فرد در خصوص تأثیر ورزش بر کاهش فشار خون، کاهش چربی خون، کاهش قند خون، کاهش استرس، تأثیر ورزش بر جلوگیری از بیماری‌های قلبی و عروقی، اضطراب و افسردگی	آگاهی ورزشی	آگاهی فرد از سودمندی فعالیت ورزشی

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
غیرفعال بودن گروه‌های ورزشی / ضعف دانشی از انجام‌دادن فعالیت‌ها / نبودن وسایل و امکانات جهت انجام‌دادن فعالیت ورزشی / شرایط جوی و آب‌وهوایی در منطقه	موانع ورزش	موانع ورزش همگانی
محدودیت مسابقات ورزشی همگانی با ایجاد انگیزه در زنان / نبودن گروه‌های ورزشی انگیزشی / محدودیت سازمان‌های حمایتی از ورزش با هدف ایجاد انگیزه ورزشی	انگیزه‌های ورزشی	انگیزه ورزش همگانی
ناآگاهی از فواید ورزش / احساس نیاز نکردن به فعالیت ورزشی / شناخت ناکافی از اهمیت ورزش در سلامت بدن / احساس نیاز نکردن در خصوص واجب‌بودن ورزش برای کاهش کلسترول، قند خون، فشار خون و بیماری‌های دیگر	نیاز به ورزش در زنان	احساس نیاز به ورزش
جذابیت ورزش برای سلامتی / سهل‌الوصول بودن ورزش همگانی / مجانی‌بودن ورزش همگانی / تنوع فعالیت‌ها در ورزش همگانی / کمک به سلامتی / شادابی بدن و روحیه و روان	توصیف ورزش همگانی	ویژگی ورزش همگانی
نگاه جنسیتی به زنان که نباید ورزش آن‌ها را مردان ببینند / نگاه فرهنگ جامعه به فعالیت جداگانه برای زنان و مردان در ورزش / محدودیت‌های پوششی در ورزش بانوان / طاقت‌فرسا شدن ورزش با محدودیت برای زنان	جنسیت در ورزش	نگاه جنسیتی به ورزش

مصاحبه‌شونده شماره ۲ اظهار می‌دارد که متأسفانه فرهنگ آپارتمان‌نشینی، که با بی‌حوصلگی و تبلی همراه است، باعث شده که حتی بچه‌های کوچک خانواده تناسب اندام را از دست بدهند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ به این نکته اشاره دارد که متأسفانه نگاه جنسیتی به ورزش باعث شده برخی از مردم تاب تحمل ورزش دختران را نداشته باشند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۴ به محدودیت‌های ورزش برای زنان این‌گونه اشاره دارد که مثلاً ورزش دوچرخه‌سواری که برای سلامتی خیلی مهم است با محدودیت‌هایی برای دختران همراه شده است. یکی دیگر از عوامل مهم و مؤثر بر مشارکت ورزشی دختران سرمایه اجتماعی ورزش‌محور است که با مؤلفه‌هایی از جمله: حمایت رسانه‌ای، عضویت در گروه‌های ورزشی و اعتماد به گروه‌های ورزشی مشخص می‌شود. هرچه جامعه بتواند شرایط عضویت زنان را در گروه‌های ورزشی تسهیل کند و هرچه اعتماد به گروه‌های ورزشی نزد خانواده‌ها بیشتر باشد، مشارکت دختران در ورزش همگانی افزایش می‌یابد.

شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای مجموعه خاصی از شرایطی‌اند که در یک زمان و مکان خاص جمع می‌آیند تا مجموعه اوضاع و احوال یا مسائلی را به وجود آورند که اشخاص با عمل / تعامل‌های خود

به آن‌ها پاسخ می‌دهند (استراوس و کوربین، ۲۰۱۴؛ به نقل از اکبری و صفری، ۱۳۹۷). مجموعه‌ای از عوامل در قالب شرایط زمینه‌ای بر نظام معنایی دانشجویان در بستر مطالعه تأثیر دارند:

جدول ۳. شرایط زمینه‌ای- مفاهیم، مقوله‌های فرعی و اصلی

مفاهیم	مقوله عمده	مقوله اصلی
میزان ارتباط با افراد ورزشکار/ گروه‌های ورزشی/ افراد انگیزه‌دهنده ورزشی/ افراد با فرهنگ ورزشی/ خانواده‌های ورزش‌محور/ دوستان ورزش‌محور	محوریت ورزش در زندگی دوستان	ارتباطات سالم ورزش‌محور
جایگاه رژیم غذایی و ورزش در زندگی شهروندان/ رژیم غذایی، دوری‌جستن از مصرف سیگار و قلیان، مصرف مواد مخدر و...، ورزش و فعالیت‌های بدنی را سرلوحه زندگی خویش قرار دادن/ پیاده‌روی منظم، استفاده از وسایل ورزشی در پارک‌ها	ورزش به‌منزله سرلوحه زندگی	سبک زندگی ورزش‌محور
اهمیت رژیم غذایی/ اهمیت تناسب/ دوری از غذاهای چرب، دوری کردن از مصرف فست‌فود، دوری کردن از پرخوری، دوری از مصرف مواد قندی	اهمیت به سلامتی در زندگی	سبک زندگی سلامت‌محور
آگاهی فرد درباره تأثیر ورزش بر کاهش فشار خون، کاهش چربی خون، کاهش قند خون، کاهش استرس، تأثیر ورزش بر جلوگیری از بیماری‌های قلبی و عروقی، اضطراب و افسردگی	سودمندی ورزش	آگاهی از سودمندی ورزش

ارتباطات سالم ورزش‌محور، سبک زندگی ورزش‌محور، سبک زندگی سلامت‌محور و آگاهی از سودمندی ورزش از شرایط زمینه‌ای مهم تأثیرگذار بر مشارکت زنان در ورزش همگانی هستند. هرچه فرد و خانواده اهمیت بیشتری به محوریت سلامت و ورزش در زندگی خود دهند، به همان اندازه زمینه مناسب‌تری برای مشارکت زنان در ورزش همگانی ایجاد می‌شود. مصاحبه‌شونده شماره ۱۷ اظهار می‌دارد خانواده ما خیلی به ورزش اهمیت می‌دهند و مرتب به پیاده‌روی می‌روند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۸ اظهار می‌دارد تلاش می‌کنم همیشه دوستان ورزشی برای خود انتخاب کنم که همراه و پایه ورزش باشند. از طرف دیگر، هرچه آگاهی فرد درباره تأثیر ورزش بر کاهش فشار خون، کاهش چربی خون، کاهش قند خون، کاهش استرس، تأثیر ورزش بر جلوگیری از بیماری‌های قلبی و عروقی، اضطراب و افسردگی بیشتر باشد، تمایل بیشتری برای ورزش می‌یابد. مصاحبه‌شونده ۹ اظهار می‌دارد پزشک به مادرم برای کاهش قند و چربی‌اش ورزش را، مخصوصاً پیاده‌روی، توصیه کرده است. به نظر مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ نیز دویدن دوای هر دردی است و تمام مشکلات بدنی را حل می‌کند.

شرایط مداخله‌گر

شرایطی که عوامل تأثیرگذار بر عمل- تعامل‌ها را تسهیل یا محدود می‌کنند. این شرایط باعث تخفیف یا تغییر شرایط علی می‌شوند (حیدری و همکاران ۱۳۹۸: ۲۶). شرایط مداخله‌گر در پژوهش حاضر به شرح ذیل مشخص شده است:

جدول ۴. شرایط مداخله‌گر- مفاهیم، مقوله‌های فرعی و اصلی

مفهوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
تمایل به لاغر شدن/ کاهش وزن/ تناسب اندام/ کاهش سایز بدن/ کاهش چربی و چربی‌سوزی/ اندام ورزیده داشتن/ کاهش سایز شکم و پهلو	تناسب اندام	مدیریت شخص بر بدن خود
انتظارات فرهنگی در خصوص کاهش وزن/ تناسب اندام/ زیبابودن اندام ورزشی و تناسب اندام/ ارزش شدن تناسب اندام در جامعه	انتظارات اجتماعی مبتنی بر سلامت	انتظارات فرهنگی ورزش محور
پنداشت فرد از اینکه اگر برای سلامتی، رژیم غذایی و تناسب اندامش اهمیت قائل شود، جلوه بهتری در چشم دیگران دارد و دیگران ارزش بیشتری برای او قائل می‌شوند.	انتظارات فردی از سلامت	ورزش محور
میزان رضایت از اندام، صورت، نواحی مختلف بدن/ رضایت از شکل و حالت صورت، قد و وزن و اندام‌های تحتانی/ میزان چربی انباشته شده در نواحی شکم/ رنگ پوست/ اندام‌های فوقانی بدن	رضایت از اندام	تصور شخص بر بدن
نگاه مسئولان به ورزش/ برنامه‌های شهرداری برای ورزش/ برنامه‌های دانشگاه برای ورزش/ برنامه‌های سازمان‌های ورزشی/ اختصاص ساعاتی به ورزش در همه سازمان‌ها و نهادها	نگاه مسئولان به ورزش	سیاست‌های ورزشی
آموزش به خانواده‌ها در خصوص: اهمیت ورزش برای زنان/ عضویت زنان در گروه‌های ورزشی زنانه/ پذیرش اجتماعی و فرهنگی ورزش برای زنان/ ارزش‌های ورزشی برای زنان در جامعه/ ارزش‌های فرهنگی مذهبی برای ورزش زنان	مسائل فرهنگی	زیرساخت‌های فرهنگی
زیرساخت‌های مناسب ورزش زنان/ وسایل ورزشی زنانه (دوچرخه‌های مناسب زنان/ وسایل ورزشی با پوشش مطلوب فرهنگی برای زنان/ ایجاد محیط‌های باز زنانه/ محیط‌های مناسب ورزش زنان	مسائل زیرساختی	زیرساخت‌های ورزشی
مبارزه با اراذل و اوباش در پارک‌ها/ تفریگاه‌ها/ کوهنوردی/ جمع‌آوری معتادان و نوامیس مردمی/ متلک‌گویان/ فحاشان و توهین‌کنندگان به زنان/	مسائل مدیریتی امنیتی	زیرساخت‌های امنیتی

زیرساخت‌های اجتماعی در سوق دادن افراد به سوی مشارکت فعالانه در ورزش همگانی بسیار اهمیت دارند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۵ به زیرساخت‌های امنیتی برای زنان اشاره دارد و می‌گوید متأسفانه در هنگام ورزش همیشه از مزاحمان خیابانی رنج می‌بریم. مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ می‌گوید اگر در پارک پلیس نباشد، اراذل و اوباش مجالی برای ورزش به زنان نمی‌دهند. در کنار زیرساخت‌های امنیتی، باید زیرساخت‌های ورزشی هم فراهم باشد.

مصاحبه‌شونده شماره ۸ می‌گوید اگر یک پیاده‌رو برای پیاده‌روی در کنار پارک احداث می‌شد، به راحتی می‌توانستیم ورزش کنیم. مصاحبه‌شونده شماره ۱۴ نیز می‌گوید اگر امکانات حداقلی در پارک‌ها برای ورزش وجود داشته باشد، باعث ایجاد انگیزه ورزشی می‌شود. نگاه مسئولان به ورزش/ برنامه‌های شهرداری برای ورزش/ برنامه‌های دانشگاه برای ورزش/ برنامه‌های سازمان‌های ورزشی/ اختصاص ساعاتی به ورزش در همه سازمان‌ها و نهادها نیز نقش بسزایی در مشارکت ورزشی دانشجویان دارد. مصاحبه‌شونده شماره ۳ اختصاص سالن برای انجام دادن حرکات ورزشی برای زنان و مصاحبه‌شونده شماره ۱۱ جداسازی برخی پارک‌ها برای ورزش زنان را در مشارکت ورزشی زنان مؤثر می‌دانند.

راهبردها (عمل-تعامل‌ها)

راهبردها یا عمل-تعامل‌ها، کنش‌های با منظور عمدی‌اند که برای حل یک مسئله صورت می‌گیرند و با صورت‌گرفتن آن‌ها پدیده شکل می‌گیرد. شایان ذکر است که راهبردها به آنچه فرد در درون خود می‌گوید و می‌کند نیز اطلاق می‌شود (حیدری و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۱). راهبردها یا عمل-تعامل‌های مهم بدین قرارند:

جدول ۵. راهبردها (عمل-تعامل‌ها) - مفاهیم، مقوله‌های فرعی و اصلی

مفهوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
اختصاص یکسان امکانات ورزشی به مناطق شمال و جنوب شهر/ ایجاد فضای باز مناسب ورزش زنان/ ایجاد امکانات ورزشی برای زنان/ محیط‌های ورزشی/ نبودن امکانات مناسب برای ورزش/ ازدحام در کنار وسایل ورزشی در پارک‌ها/ کیفیت پایین اماکن ورزشی	ضعف در مدیریت فضاهای شهری	ایجاد زیرساخت‌های مناسب ورزش
شناخت‌نداشتن شهروندان از تمرینات ورزشی/ نشناختن مهارت‌های ورزشی/ حرکات ورزشی/ تمرینات ورزشی/ مهارت‌های ورزش همگانی	آگاهی زنان از ورزش	آگاهی‌رسانی ورزشی
وجود مزاحمت‌های خیابانی برای زنان/ متلک‌گویی/ سرقت وسایل/ سرقت کیف دستی در مکان‌های ورزشی	مبارزه با مزاحمت	ایجاد امنیت محیطی
بی‌توجهی مسئولان به ورزش/ سرمایه‌گذاری نامطلوب دولت و سازمان‌های خصوصی بر ورزش همگانی/ حمایت مالی ضعیف	انگیزه مسئولان	ایجاد انگیزه ورزشی در مسئولان
نبودن تعامل بین درمان پزشکی و ورزش/ تعامل بین پزشک و راهنمایی بیمار/ گوشزد کردن امنیت تمرینات ورزشی به بیمار/ ایجاد انگیزه به بیمار/ ایجاد علاقه در بیمار	ایجاد انگیزه به بیماران	تعامل بین پزشکان و جامعه ورزشی

متأسفانه ضعف مدیریت فضاهای شهری خود را در زیرساخت‌های مناسب ورزش در شهر کرمان نشان می‌دهد. مصاحبه‌شونده شماره ۱۸ به ضعف زیرساخت‌ها اشاره دارد و می‌گوید در شهر مکان‌های مناسبی برای ورزش وجود ندارد و چه برسد به ورزش برای زنان. مصاحبه‌شونده شماره ۹ می‌گوید تعداد پارک‌ها و مراکز تفریحی ورزشی در شهر کرمان به اندازه انگلستان دست هم نمی‌رسد. مصاحبه‌شونده شماره ۹ نیز می‌گوید کیفیت مراکزی که برای ورزش وجود دارد برای بانوان مناسب نیست و متأسفانه برای ما بیشتر مزاحمت به همراه دارد تا مکانی مناسب ورزش. مصاحبه‌شونده شماره ۲۱ به آگاهی‌رسانی ورزشی توجه دارد و اظهار می‌دارد که شناخت‌نداشتن صحیح شهروندان از تمرینات ورزشی باعث ایجاد آسیب‌های عضلانی و به دنبال آن بی‌علاقگی به ورزش می‌شود. مصاحبه‌شونده شماره ۲۰ می‌گوید اکثر زنان مهارت‌های مناسب کشتی و نرمشی را در ورزش همگانی نداشته و بیشتر به خود آسیب می‌زنند. تعامل بین پزشکان و جامعه ورزشی نیز یکی دیگر از مسائلی است که در زمینه ورزش همگانی باید به آن توجه شود. مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ می‌گوید پزشکان با ایجاد انگیزه در بیماران می‌توانند آن‌ها را به انجام دادن فعالیت بدنی در منزل و خارج از آن تشویق کنند. مصاحبه‌شونده شماره ۳ می‌گوید به نظرم پزشکان خود باید حرکات صحیح ورزشی را به بیماران آموزش بدهند.

مسئولان هم نیازمند انگیزه ورزشی هستند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۵ می‌گوید ورزش کردن به فرهنگ‌سازی نیاز دارد که اگر مسئولان خودشان اهل ورزش نباشند، برای ورزش کردن مردم هم اهمیتی قائل نمی‌شوند. مصاحبه‌شونده شماره ۲۲ معتقد است مدیرانی که خودشان در زندگی ورزش دوست هستند دیگران را هم به ورزش تشویق می‌کنند. از نظر مصاحبه‌شونده شماره ۱۴ مسئولان ورزشی با ایجاد امکانات برای مردم مشوق ورزش و سلامتی مردم می‌شوند.

پیامدها

هرجا انجام‌دادن یا ندادن عمل- تعامل معینی در پاسخ به امر یا مسئله‌ای یا به منظور اداره یا حفظ موقعیتی از سوی فرد یا افرادی انتخاب شود، پیامدهای پدیده می‌آید (حیدری و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۳). راهبردها یا عمل- تعامل دانشجویان در شرایط موجود به پیامدهای ذیل منجر می‌شود:

جدول ۶. مقولات و زیرمقولات به دست آمده در روند پژوهش

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
سلامت و تندرستی / سلامت و دوری از بیماری / ارتقا به سطح توانایی بدنی / حداقل تجربه منفی مرتبط با فعالیت بدنی	توانایی بدنی	ارتقای توانایی بدنی
مشارکت تدریجی در ورزش / یادگیری مهارت‌های جدید / لذت بردن از مشارکت مثبت	سلامت و تندرستی	ایجاد سلامت و تندرستی
برقراری روابط دوستانه، پذیرش در گروه همسالان، حمایت شدن از سوی دیگران مهم	ارتباط ورزشی	ارتباطات سالم با دیگران
کنترل خشونت در شهروندان / پرخاشگری در جامعه / محیط‌های کاری، دانشگاهی، آموزشی و اقتصادی	کنترل خشونت	کنترل خشونت در جامعه

مهم‌ترین پیامد مشارکت دختران در ورزش همگانی از نظر مشارکت‌کنندگان در پژوهش، در مقولات ارتقای توانایی بدنی، ایجاد سلامت و تندرستی، ارتباطات منطقی با دیگران و درونی‌شدن هنجارهای مدارا و ارتقای سطح تحمل اجتماعی در جامعه آشکار می‌شود. همان‌طور که شاهد هستیم، متأسفانه نرخ خشونت در جامعه ما بسیار رو به افزایش است. در پژوهش‌های علمی، عوامل مختلفی را در ایجاد خشونت معرفی کرده‌اند، اما نتایج حیرت‌آور پژوهش بیانگر تأثیر ورزش و بالاخص ورزش همگانی بر کاهش خشونت در جامعه است. از نظر مشارکت‌کنندگان، انجام دادن فعالیت‌های ورزشی در طولانی‌مدت کنترل خشونت، کنترل استرس و اضطراب را برای مردم به ارمغان می‌آورد. همچنین ورزش می‌تواند میزان خشونت را در محیط کار و زندگی کاهش دهد.

مقوله هسته یا مرکزی را می‌توان به‌منزله مضمون اصلی در پژوهش معرفی کرد. در پژوهش پیش رو، بر مبنای فرایند پژوهش و داده‌های حاصله و همچنین مقولات اکتشافی در مرحله موسوم به کدگذاری گزینشی، ایجاد انگیزش اجتماعی- فرهنگی ورزش محور به‌منزله مقوله هسته، که توان تحلیل فرایند درک و تفسیر عوامل مؤثر بر مشارکت دانشجویان در ورزش همگانی را دارند، در نظر گرفته شده است. بر مبنای این مقوله، تفسیر افراد مطالعه‌شده بر این است که اگر ورزش به‌عنوان یک سبک زندگی بین شهروندان پذیرش و به صورت عنصری فرهنگی جلوه‌گر شود، یعنی دارای بار ارزش اجتماعی شود، و اگر اهمیت به تناسب اندام و تندرستی با ارزش‌های فرهنگی عجین شود، انگیزه ورزش کردن در پیر و جوان افزایش می‌یابد.

تصویر ۱. الگوی پارادایمی داده‌بنیاد عوامل اجتماعی مؤثر بر عوامل مؤثر بر مشارکت دانشجویان در ورزش همگانی

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه، از یک طرف با ورود به دنیای مدرن و راه‌یافتن دختران دانشجو به عرصه‌های گوناگون اجتماعی و حتی سیاسی و از طرف دیگر با شکل‌گیری فرهنگ آپارتمان‌نشینی و فقر حرکتی بین خانواده‌ها، اهمیت ورزش همگانی سبب شده توسعه آن به‌منزله یکی از اهداف مهم دولت‌ها مشخص شود (ویدوپ و همکاران، ۲۰۱۸). با توجه به این موضوع، پژوهش پیش رو زمینه‌های اجتماعی مؤثر بر مشارکت در ورزش همگانی بین دختران دانشجو را در دانشگاه پیام‌نور کرمان با استفاده از استراتژی نظریه داده‌بنیاد بررسی کرد. مهم‌ترین اهداف پژوهش بدین قرار بود: دانشجویان دختر چه تفسیری از پدیده مشارکت در ورزش همگانی دارند و نظام معنایی آن‌ها پیرامون چه مفاهیمی شکل گرفته است؟ راهبردها یا عمل-تعامل، شرایط یا عوامل علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر و پیامدهای مشارکت دانشجویان دختر در ورزش همگانی در بستر مطالعه‌شده چگونه است؟ و بر مبنای چه مفهوم مرکزی می‌توان نظام معنایی دانشجویان دختر

را در خصوص مشارکت در ورزش همگانی و همچنین عوامل مرتبط با آن را در بستر مطالعه شده تفسیر و تحلیل کرد؟

نتایج پژوهش حاکی از آن است که بحران اقتصادی در جامعه باعث بالارفتن مشکلات و مشغله‌های زندگی دختران شده و این موضوع باعث شده گرفتاری‌های زندگی با بی‌حوصلگی و بی‌انگیزگی همراه باشد که مشارکت در فعالیت‌های ورزش همگانی را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. این نتایج با نتایج پژوهش‌های: وفایی‌مقدم، فروزان، رضوی و افشاری (۱۳۹۷) و همچنین ندایی، حسن‌پور و قصابی (۱۳۹۹) هماهنگ است. از طرف دیگر، فرهنگ آپارتمان‌نشینی فقر حرکتی و بی‌انگیزگی را موجب می‌شود که خود مانعی برای استقبال زنان در ورزش همگانی شده است. اگر فرد دچار انواع معلولیت‌های جسمانی نیز باشد، این موضوع نیز مزید بر علت می‌شود. با وجود این، تشویق و حمایت‌های اجتماعی که می‌تواند از سوی سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی و همچنین از سوی خانواده‌ها و دوستان و بستگان فرد صورت گیرد و انگیزه مناسبی را جهت ورزش در افراد ایجاد کند، در سطح محدودی است. این نتایج با نتایج پژوهش کونگ و تیلور (۲۰۱۴)، کشتی‌دار، صاحبکاران، رضوی و کلاشی (۱۳۹۷) و نوذری، عربی و علم (۱۳۹۹) هماهنگ است.

دیگر نتایج پژوهش حاکی از آن است که اگر حمایت رسانه‌ای از طریق رسانه‌های همگانی از جمله رادیو و تلویزیون و شبکه‌های اجتماعی به صورت مجازی یا آنلاین و همچنین شبکه‌های غیرمجازی همراه شود، اعتماد اجتماعی به ورزش برانگیخته خواهد شد و این اعتماد با اعتماد به دوستان ورزشکار، گروه‌های ورزشی و فضاهای ورزشی همراه خواهد بود و به عضویت افراد در گروه‌های ورزشی منجر می‌شود. مجموعه این عوامل، یعنی مشارکت و حمایت اجتماعی، اعتماد اجتماعی به ورزش و شبکه‌های اجتماعی، حمایتی مفهومی با عنوان سرمایه اجتماعی ورزش محور را شکل می‌دهند. این نتایج با نتایج پژوهش سونگکویی (۲۰۲۱) هماهنگ است. اگر افراد به مطالعه روزنامه‌ها، مجلات، سایت‌های ورزشی علاقه‌مند باشند و به دنبال مشاهده آموزش‌های ورزشی در رسانه‌ها، تماشای مسابقات ورزشی و کسب آگاهی در ورزش باشند، دارای سرمایه فرهنگی ورزش محور می‌شوند که تأثیر زیادی بر مشارکت دختران در فعالیت‌های ورزش همگانی خواهد داشت. این نتایج با پژوهش‌های نظری و همتی (۱۳۹۹)، فراهانی، قلی‌زاده، فراهانی و هنری (۱۴۰۰) و الجیواریسی و همکاران (۲۰۲۱) هماهنگ است.

البته مسئله مهمی که برای دختران در ورزش همگانی مطرح است نگاه جنسیتی به ورزش است. در شهر کرمان، این انگاره فرهنگی و سنتی بین مردم و دانشجویان دختر وجود دارد که ورزش دختران (حتی با وجود حجاب کامل) را نباید مردان ببینند. درواقع، نگاه فرهنگی جامعه به جدایی فعالیت‌های ورزشی برای زنان و مردان تأکید دارد. این نگاه در اکثریت خانواده‌ها با نگاه و اعتقادات ارزشی-سنتی وجود دارد و علتش هم مزاحمت‌های

خیابانی است که هنگام ورزش برای تعداد کثیری از مشارکت‌کنندگان در پژوهش رخ داده است؛ که باید مطابق هنجارهای جامعه زیرساخت‌ها و مکان‌های ویژه برای ورزش بانوان ایجاد شود. از طرف دیگر، محدودیت‌های پوششی در ورزش بانوان باعث شده مشارکت‌کنندگان اظهار دارند که ورزش برای آن‌ها فعالیتی طاقت‌فرساست و این محدودیت‌های اجتماعی و سنتی مانعی در مقابل ورزش دختران است. اما شرایط زمینه‌ای حاکی از آن است که ارتباطات سالم ورزش محور را می‌توان به‌عنوان یکی از مقولات مهم زمینه‌ای معرفی کرد. هر اندازه میزان ارتباط فرد با افراد ورزشکار، گروه‌های ورزشی و افراد با فرهنگ ورزشی بیشتر باشد، زمینه مناسب‌تری برای انجام دادن فعالیت‌های ورزش همگانی در زنان ایجاد خواهد شد. اگر زنان به سبک زندگی ورزش محور روی آورند، رژیم غذایی خود را رعایت کنند، ورزش کنند، از مصرف سیگار، قلیان و مواد مخدر دوری گزینند و برای پیاده‌روی‌های منظم در طول روز قائل شوند، زمینه مناسب‌تری برای ورزش همگانی فراهم می‌آید. این نتایج با پژوهش اودانی و همکاران (۲۰۱۸) هماهنگ است.

سبک زندگی سلامت محور نیز، که با مقولاتی همچون دوری از غذاهای چرب، مصرف فست‌فود و پرخوری همراه است، می‌تواند بستری مناسب را به وجود آورد. هرچه آگاهی فرد از سودمندی ورزش و تأثیر ورزش بر سلامت بیشتر باشد، زمینه مناسب‌تری برای ورزش همگانی ایجاد می‌شود. این نتایج با پژوهش‌های: کونگ و تیلور (۲۰۱۴)؛ اودانی و همکاران (۲۰۱۸) هماهنگ است. شرایط مداخله‌گر در پژوهش پیش‌رو بسیار حائز اهمیت‌اند. نتایج داده‌های پژوهش حاکی از آن است که مدیریت شخص بر بدن، که با تمایل به لاغر شدن، کاهش وزن، تناسب اندام و کاهش سایز بدن همراه است، به همراه انتظارات فرهنگی ورزش محور که در واقع انتظارات فرهنگی در خصوص کاهش وزن، تناسب اندام و زیبایی هستند، می‌تواند به‌منزله یکی از شرایط مداخله‌گر در پژوهش نقش بازی کند. این نتایج با پژوهش‌های: فراهانی و همکاران (۱۴۰۰)؛ الجیواری و همکاران (۲۰۲۱)؛ لایو (۲۰۲۱)، صاحبکاران و همکاران (۱۳۹۷)، نوذری و همکاران (۱۳۹۹) هماهنگ است. تصور شخص بر بدن، که با مسائلی از جمله میزان رضایت از اندام، صورت و نواحی مختلف بدن همراه است، عامل مداخله‌گر دیگری محسوب می‌شود. اما مهم‌ترین عامل مداخله‌گر، بنا به تفسیر مشارکت‌کنندگان در پژوهش، سیاست‌های ورزشی است که با مواردی همچون نگاه مسئولان به ورزش و برنامه‌های شهرداری برای ورزش همراه است و می‌تواند در کنار زیرساخت‌های فرهنگی، ورزشی و امنیتی نقش مهمی داشته باشد. اگر زیرساخت‌ها و مجموعه‌های ورزشی مناسب ویژه دختران، وسایل ورزشی زنانه (دوچرخه‌های مناسب زنان) و مسائلی از این قبیل مهیا باشد و از طرف دیگر به زیرساخت‌های امنیتی برای زنان توجه شود. از جمله مبارزه با اراذل و اوباش در پارک‌ها و تفریح‌گاه‌ها به هنگام کوهنوردی و ورزش‌های هوازی- و همچنین نیروهای محترم انتظامی در زمینه جمع‌آوری معتادان، اراذل

و او باش سخت‌گیری بیشتری نشان دهند، می‌تواند به شکل‌گیری مطلوب مشارکت دختران در فعالیت‌های ورزش همگانی منجر شود.

در خصوص پیشنهاد های راهبردی و اجرایی، با توجه به موارد مطرح‌شده، می‌توان گفت که مجموعه مقولات ایجاد زیرساخت‌های مناسب ورزش، آگاهی‌رسانی ورزشی، ایجاد امنیت محیطی، ایجاد انگیزه ورزشی در مسئولان و تعامل بین پزشکان و جامعه ورزشی می‌تواند به‌عنوان راهبرد یا عمل- تعامل‌ها مطرح شود. پیامدهای مشارکت دختران در ورزش همگانی با مقولاتی همچون ارتقای توانایی بدنی، ایجاد سلامت و تندرستی، ارتباطات سالم با دیگران و درونی‌کردن هنجارهای مدارا در جامعه معرفی شده است. در نهایت ایجاد انگیزش اجتماعی- فرهنگی ورزش محور به‌منزله مقوله هسته یا مرکزی و راهبرد مدیریتی در پژوهش معرفی شده است؛ بدین معنا که اگر ورزش به‌عنوان یک سبک زندگی بین شهروندان پذیرش و به صورت عنصری فرهنگی جلوه‌گر شود، یعنی دارای بار ارزش اجتماعی شود، و اگر اهمیت به تناسب اندام و تندرستی با ارزش‌های فرهنگی عجین شود، انگیزه ورزش کردن در پیر و جوان افزایش می‌یابد. این نتایج با پژوهش‌های وفایی‌مقدم و همکاران (۱۳۹۷)، صاحبکاران و همکاران (۱۳۹۶) و نوذری و همکاران (۱۳۹۹) منطبق است.

منابع

- استراوس، انسلم؛ کربین، جولیت (۱۳۹۱). *مبانی پژوهش کیفی، فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای*، ترجمه ابراهیم افشار، تهران: نی.
- اکبری، حسین؛ صفری، سعید (۱۳۹۷). «مطالعه بسترهای اجتماعی ابتلا به اچ‌آی‌وی/ ایدز با استفاده از استراتژی نظریه زمینه‌ای»، *مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد*، پاییز و زمستان، ص ۱۰۵-۱۳۲.
- امیری‌مقدم، مرجان (۱۳۸۷). «بررسی عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر گرایش بانوان ۱۸-۴۰ ساله شهر کرمان به ورزش»، *پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد پژوهش‌گری دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن*.
- انوار الخولی، امین (۱۳۹۷). *ورزش و جامعه*، ترجمه حمیدرضا شیخی، تهران: سمت.
- ایمان، محمدتقی (۱۳۹۱). *روش‌شناسی تحقیقات کیفی*، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- برتون، داوید لو (۱۳۹۲). *جامعه‌شناسی بدن*، ترجمه ناصر فکوهی، تهران: ثالث.
- حیدری، محمد و همکاران (۱۳۹۸). «ارائه الگوی پارادایمی فرهنگ مالیاتی نزد مؤدیان مالیاتی شهر اصفهان (پژوهشی کیفی در حوزه جامعه‌شناسی اقتصادی)»، *دوفصل‌نامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر*، س ۸، ش ۱۵، ص ۳۵-۳۵.
- جوانمرد، کمال (۱۳۸۷). «بررسی جامعه‌شناختی کارکرد ورزش بر انسجام اجتماعی در ایران دهه ۱۳۸۰ (مورد مطالعه کرمان)»، *پایان‌نامه دکتری تخصصی جامعه‌شناسی*، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران.

- جیولیونوتی، ریچارد (۱۳۹۱) *نظریه‌های جامعه‌شناسی انتقادی ورزش*، ترجمه افسانه توسلی، تهران: علمی.
- دوفرانس، ژاک (۱۳۸۵) *جامعه‌شناسی ورزش*، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: توتیا.
- طاهرزاده نوش‌آبادی و همکاران (۱۳۹۹). «ارائه مدل پارادایمی توسعه ورزش همگانی دانشگاه آزاد اسلامی. *مطالعات مدیریت ورزشی*»، س ۱۲، ش ۶۱، ص ۸۵-۱۰۸.
- غلامپور گالشکلومی و همکاران (۱۳۹۹). «عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر تمایل جوانان به ورزش همگانی (با تأکید بر زنان)»، *فصل‌نامه علمی پژوهشی زن و جامعه*، س ۱۱، ش ۴۱، ص ۱۵۱-۱۷۶.
- فاتحی، ابوالقاسم؛ اخلاصی، ابراهیم (۱۳۸۷). «مدیریت بدن و رابطه آن با پذیرش اجتماعی بدن، مطالعه موردی زنان شهر شیراز»، *مطالعات راهبردی زنان* (کتاب زنان)، ش ۱۱، ص ۱-۱۸.
- فتحی، سروش (۱۳۸۸). «تبیین جامعه‌شناختی مشارکت ورزشی دانشجویان»، *پژوهش‌نامه علوم اجتماعی*، س ۳، ش ۴، ص ۱۴۵-۱۷۳.
- فراهانی، ابوالفضل و همکاران (۱۴۰۰). «تحلیل محتوای مطبوعات ورزشی با رویکردی بر ورزش همگانی»، *نشریه مدیریت ورزشی*، س ۱۳، ش اول، ص ۱-۱۴.
- قاسمی، وحید (۱۳۸۷). «تعیین‌کننده‌های ساختاری و سرمایه‌ای سبک زندگی سلامت‌محور»، *مسائل اجتماعی ایران*، س ۱۶، ش ۶۳، ص ۱۸۱-۲۱۳.
- کشتی‌دار، محمد و همکاران (۱۳۹۷). «شناسایی و مدل‌سازی راهکارهای توسعه ورزش‌های همگانی بین دانشجویان دختر دانشگاه بیرجند»، *پژوهش در ورزش تربیتی* (دانشگاهی)، ش ۱۴، ص ۲۳۵-۲۵۴.
- مهرآئین، محمدرضا (۱۳۹۵) *جامعه‌شناسی ورزش*، تهران: جامعه‌شناسان.
- ندایی، طاهره و همکاران (۱۳۹۹). «تحلیل راهبردی و مقایسه ورزش همگانی بانوان شاغل و غیرشاغل شهر قم»، *انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش*، س ۱۳، ش اول، ص ۲۰۹-۲۲۰.
- وفایی‌مقدم و همکاران (۱۳۹۷). «تحلیل عوامل توسعه ورزش همگانی براساس نظریه داده‌بنیاد»، *مطالعات مدیریت ورزشی*، س ۵۲، ش ۱۰، ص ۴۳-۷۲.
- Alguacil, M., Núñez-Pomar, J., Calabuig, F., Escamilla-Fajardo, P., & Staskeviciute-Butiene, I. (2021). Creation of a brand model through SEM to predict users' loyalty and recommendations regarding a public sports service. *Heliyon*, 7(6), e07163. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e07163>
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In: Richardson, J., *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Westport, CT: Greenwood: PP 241-58.
- Cockerham, William c(2007). *social causes of health and disease*, Cambridge: polity, PP 1-14
- Darcy, S., Lock, D., & Taylor, T. (2017). Enabling inclusive sport participation: Effects of disability and support needs on constraints to sport participation. *Leisure Sciences*, 39(1), PP 20-41.
- Kung, S. P., & Taylor, P. (2014). The use of public sports facilities by the disabled in England. *Sport Management Review*, 17(1), PP 8-22. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2013.08.009>
- Liu, L. (2021). Construction of youth public sports service system based on

- embedded system and wireless IoT. *Microprocessors and Microsystems*, 83, 103984. <https://doi.org/10.1016/j.micpro.2021.103984>
- Norges, I. (2011). Joy of sport for all. *Sport Policy Document 2011° 2015*, 3, PP 1- 68
- Odani, S., O'Flaherty, K., Veatch, N., Tynan, M. A., & Agaku, I. T. (2018). Attitudes toward smokeless tobacco use at all public sports venues among U.S. adults, 2016. *Preventive Medicine*, 111, PP 397-401. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2017.11.034>
- Skilde, A. E. (2014). Sport for all in Scandinavia: Sport policy and participation in Norway, Sweden and Denmark. *International Journal of Sport Policy*, 3(3), PP 327-39
- Songkui, Z. (2020). Sports public service system based on FPGA and Convolutional Neural Network. *Microprocessors and Microsystems*, 103475. <https://doi.org/10.1016/j.micpro.2020.103475>
- Widdop, P., King, N., Parnell, D., Cutts, D., & Millward, P. (2018). Austerity, policy and sport participation in England. *International journal of sport policy and politics*, 10(1), P 7.

